

Transport- og energiministerens orientering til Folketingets Enerkipolitiske Udvalg 2005 om væsentlige forhold vedrørende landets el- og gasforsyning

Juni 2005

I henhold til § 3 i lov om elforsyning og § 4 i lov om naturgasforsyning skal transport- og energiministeren orientere et af Folketinget nedsat udvalg om væsentlige forhold vedrørende landets el- og naturgasforsyning gennem udarbejdelse af en årlig redegørelse. De to bestemmelser kom ind i lovene i forbindelse med vedtagelsen af lov nr. 494 af 9. juni 2004 om ændring af lov om elforsyning, lov om naturgasforsyning og lov om varmforsyning. Det er således første gang, at den årlige orientering afgives. Formålet med en årlig orientering er at systematisere og styrke informationen til Folketinget om væsentlige forhold i sektorernes udvikling i det forløbne år samt om planlagte aktiviteter i det kommende år og på længere sigt.

I forhold til den Enerkipolitiske Redegørelse er fokus i denne orientering på en uddybning af de væsentligste konkrete forhold og tiltag i forbindelse med forberedelsen og udmøntningen af lovgivningen på el- og naturgasområdet.

Orienteringen er for overblikkets skyld opdelt i seks hovedafsnit, der hver især dækker et hovedindsatsområde indenfor forberedelsen og udmøntningen af el- og naturgaslovgivningen. De seks hovedindsatsområder er:

- Liberaliseringen af el- og gassektoren
- Status for markedsudviklingen for el og gas
- Opfølgning på EU's el- og gasdirektiver
- Forsyningssikkerhed og civilt beredskab
- Miljøvenlig elproduktion m.m.
- Øvrige forhold

Liberaliseringen af el- og gassektoren

En vigtig målsætning i regeringens strategi for liberaliseringen af el- og gassektoren er at skabe de bedst mulige rammer for udvikling af velfungerende og effektive markeder for el og gas. Et af midlerne i den sammenhæng er, at sikre åben og lige adgang til nettene for alle brugere, samt at vilkårene for adgang til nettene fastsættes uafhængigt af kommercielle interesser gennem en ejermæssig adskillelse af systemansvar og transmission fra produktion og handel.

Som led i liberaliseringen af energisektoren indgik regeringen den 29. marts 2004 en aftale med Folketingets partier, med undtagelse af Enhedslisten, om fremtidssikring af energiinfrastrukturen. Samtidig indgik regeringen og brancheorganisationen Elfor en aftale om kapitalforhold i elsektoren og sikring af uafhængighed i den overordnede infrastruktur på elområdet.

Med den politiske aftale af 29. marts 2004 samt aftalen med Elfor blev der opnået enighed om, at systemansvar og overordnet transmission for el og gas fremover varetages som statslig virksomhed med det formål at sikre effektiv drift af den overordnede infrastruktur og åben lige adgang for alle brugere af nettene. Med aftalen blev også den såkaldte kapitalsag løst, hvorefter elforsynings-

lovens opdeling af egenkapital i bunden og fri egenkapital ophæves. Usikkerheden om størrelsen af den frie egenkapital udgjorde en væsentlig hæmsko for strukturtilpasninger i elsektoren. Der aftaltes endvidere indførelse af en ny og mere enkel prisregulering, som skal sikre, at elpriserne ikke stiger som følge af ophævelsen af den bundne kapital.

Med henblik på blandt andet gennemførelse af den energipolitiske aftale, aftalen med Elfor og implementering af EU's el - gasdirektiver vedtog Folketinget lov nr. 494 af 9. juni 2004 om ændring af el-, naturgas- og varmforsyningsloven. Med lovændringerne og aftalen med Elfor er der på en række områder sket en styrkelse og konsolidering af liberaliseringen af el- og gassektoren i Danmark.

Etablering af Energinet.dk

I forlængelse af lovændringerne i foråret 2004 vedtog Folketinget den 14. december 2004 lov om Energinet Danmark. Loven trådte i kraft den 1. januar 2005. Loven bemyndiger ministeren til at oprette en ny statslig virksomhed, som på statens vegne skal drive systemansvarlig virksomhed og den overordnede transmission på el- og gasområdet.

I loven betegnes den nye offentlige virksomhed som Energinet Danmark. Økonomi- og erhvervsministeren besluttede i februar 2005 efter indstilling fra virksomhedens bestyrelse at ændre virksomhedens navn til Energinet.dk.

Ved årsskiftet blev ejerandelene i Elkraft System, Elkraft Transmission og Eltra overdraget fra elsektoren til staten. Forinden var der i november 2004 blevet udpeget en bestyrelse til at varetage den overordnede ledelse af Energinet.dk. Bestyrelsen har pr. 1. marts 2005 ansat en administrerende direktør. Det forventes, at Energinet.dk formelt stiftes i andet halvår af 2005 via en fusion af Eltra, Elkraft Transmission, Elkraft System og Gastra. Virksomheden stiftes i regnskabs- og skattemæssig henseende med virkning fra 1. januar 2005. Der skal endvidere i 2005 nedsættes et rådgivende interessentforum, som skal repræsentere et bredt udsnit af interessenter i Energinet.dk's virksomhed. Interessentforums primære formål bliver at afgive udtalelser til ledelsen af Energinet.dk om virksomhedens overordnede strategier og planer.

Til udmøntning af lov om Energinet Danmark skal der udarbejdes en bekendtgørelse om den økonomiske regulering af Energinet.dk og det fremtidige grundlag for fastsættelse af Energinet.dk's tariffer. Bekendtgørelsen om den økonomiske regulering af Energinet.dk, forventes udstedt i andet kvartal af 2005.

Som opfølgning på Lov om Energinet Danmark pågår der for øjeblikket et arbejde med at gennemgå lovgrundlaget og gældende bekendtgørelser med henblik på en vurdering af, i hvilket omfang etableringen af den statslige uafhængige energitransmissionsvirksomhed giver anledning til ændringer i relation til tilsyns- og myndighedsopgaverne i forhold til Energinet.dk. I arbejdet deltager Energitilsynet, Energistyrelsen, Transport- og Energiministeriet og Energinet.dk. Der vil blandt andet skulle ske tilpasninger i bekendtgørelsen om systemansvarlig virksomhed og anvendelse af transmissionsnettet og bekendtgørelsen om Energitilsynets opgaver. Sidstnævnte sker blandt andet med henblik på at gennemføre de justeringer af arbejdsopgaverne mellem Energistyrelsen og Energitilsynet, som blev anbefalet af "Arbejdsgruppen vedrørende Energitilsynets fremtidige myndighedsrolle" i juni 2004 og med henblik på ændringer i medfør af lov nr. 494 af 9. juni 2004, som trådte i kraft den 1. januar 2005. Bekendtgørelsen forventes udstedt i løbet af 3. kvartal 2005. Som følge af ovennævnte arbejde vil der blive tale om en mindre udskydelse i forhold til

den tidsplan for udarbejdelse af en række bekendtgørelser, som økonomi- og erhvervsministeren fremsendte til orientering til Det Enerkipolitiske Udvalg den 12. januar 2005.

Afskaffelsen af opdelingen mellem fri og bunden egenkapital i el netvirksomhederne

Med den energipolitiske aftale af 29. marts 2004 ophævedes en række ejermæssige restriktioner i elforsyningsloven, som havde til formål at understøtte den hidtil gældende prisregulering.

For at udelukke risikoen for at komme i konflikt med Grundlovens § 73 om beskyttelse af ejendomsretten, har det været nødvendigt, at hver enkelt virksomhed accepterer, at den skal være omfattet af den nye indtægtsrammeregulering og samtidig giver afkald på underdækning for perioden 2000 - 2003. Derfor har virksomhederne haft en mulighed for at meddele ministeren, om man ønsker at forblive på de bestemmelser, der gjaldt før lovændringen i juni 2004. Meddelelsen skulle være ministeren i hænde senest den 1. marts 2005.

Ingen net- eller transmissionsvirksomheder har imidlertid ønsket at blive på den gamle regulering. ”Kapitalsagen” har hermed fundet sin endelige løsning.

Indtægtsrammeregulering af elnetselskaberne og naturgasdistributionsselskaberne

Parterne bag aftalen af 29. marts 2004 er enige om, at elpriserne ikke må stige som følge af ændringen af kapitalbegreberne. Ophævelsen af adskillelsen mellem fri og bunden kapital betød, at en fortsættelse af den tidligere indtægtsrammeregulering af elnetselskaberne, der garanterede en vis forrentning af den fri egenkapital, ville kunne føre til prisstigninger. For at undgå dette er reguleringen nu skiftet fra at tage udgangspunkt i dækning af omkostningerne til et loft over indtægterne.

I praksis fastholdes indtægterne, som de ville være ud fra 1. januar 2004 tariffierne målt i faste priser og ved uændret aktivitetsniveau med den undtagelse, at der fortsat er mulighed for at hæve priserne for at sikre forrentning og afskrivning af nødvendige nyinvesteringer. Energitilsynet har endvidere mulighed for at foretage en vis omfordeling mellem virksomhederne, hvis dette er nødvendigt for at sikre, at de kan løse deres bevillingspligtige opgaver.

Den nye regulering er den 23. december 2004 udmøntet i en bekendtgørelse om indtægtsrammer og yderligere beskrevet i en vejledning offentliggjort den 1. februar 2005. Med bekendtgørelsen er der tilstræbt en forenkling af de tidligere meget detaljerede og komplicerede regler. Der sikres endvidere en hurtig afvikling af differencer mellem faktiske indtægter og indtægtsrammen, og der indføres incitament til økonomiske effektiviseringer og energibesparelser i virksomhederne.

På gassiden er der udstedt en bekendtgørelse om indtægtsrammer og åbningsbalancer for naturgasdistributionsselskaberne med virkning fra den 1. januar 2005. Bekendtgørelsen indebærer blandt andet, at selskaberne har mulighed for at afdrage den historiske gæld til 2014. Herved respekteres den såkaldte Skt. Hans-aftale, der blev indgået mellem staten og Hovedstadsregionens Naturgasselskab (HNG) og Naturgas Midt-Nord (NGMN) den 23. juni 1999.

Strukturtilpasninger og forberedelse af privatisering af DONG

Med ophævelsen af adskillelsen mellem fri og bunden kapital i elnetselskaberne samt den nye indtægtsrammeregulering er der kommet et øget incitament til selskabsomdannelser og strukturtilpasninger i elsektoren.

En række netvirksomheder mv. i det jysk-fynske område har gennem det seneste år indgået aftaler om at afstå deres ejerandele i Elsam A/S. Den 10. december 2004 indgik bestyrelserne for Elsam A/S og DONG A/S, samt finansministeren med opbakning fra Folketingets partier med undtagelse af Enhedslisten, en rammeaftale om en sammenlægning af de to selskaber (Rammeaftalen). En række netvirksomheder og kommuner, der repræsenterer omkring 35 % af aktierne i Elsam A/S, besluttede dog at afhænde deres aktier til det statsejede svenske energiselskab Vattenfall AB. DONG A/S, der selv indirekte kontrollerer 24 pct. af aktierne i Elsam A/S, har indgået aftaler med de øvrige aktionærer i Elsam A/S med henblik på at sikre Rammeaftalens gennemførelse.

I Østdanmark har SEAS, NVE og en række kommuner indgået aftaler om afståelse af deres ejerandele i produktionsvirksomheden Energi E2 A/S til DONG A/S, idet afståelsessummen i nogle af aftalerne kan finde sted enten i form af en kontantbetaling eller med aktier i DONG A/S. Samtidig har Københavns Kommune og Frederiksberg Kommune indgået aftale om afståelse af henholdsvis Københavns Energi og Frederiksberg Forsynings elaktiviteter til DONG A/S.

Aftalerne blev i starten af juni 2005 fulgt op af en aftale mellem på den ene side Elsam A/S, Energi E2 A/S og DONG A/S og på den anden side det svenske statsselskab Vattenfall AB. I henhold til denne aftale overtager DONG A/S dels Vattenfall AB's aktiepost på 35 % i Elsam A/S, dels Vattenfalls nuværende ejerandel af Avedøre II. Til gengæld overdrages en række elaktiver til Vattenfall, herunder tre centrale kraftværker, to decentrale kraftvarmeværker og en række vindaktiver. I alt får Vattenfall knapt 25 pct. af Elsam A/S's og Energi E2 A/S's elproduktionskapacitet, således at der etableres en betydelig konkurrent til det sammenlagte Elsam-Energi E2-DONG på det danske elmarked. Aftalen forventes gennemført i løbet af efteråret.

Regeringen indgik den 7. oktober 2004 aftale med Folketingets partier med undtagelse af Enhedslisten om vilkårene for statens salg af aktier i DONG A/S. Aftaleparterne er enige om, at naturgasinfrastrukturen inklusive naturgasnettet og naturgaslagrene skal forblive i offentligt eje, og at dette er opfyldt, så længe staten bevarer aktiemajoriteten eller kontrollen i DONG A/S. I tilfælde af at aktiemajoriteten afhændes, eller staten ikke længere har kontrol, skal staten først tilbagekøbe naturgasnettet og naturgaslagrene fra DONG. En afgivelse af statens aktiemajoritet inden 1. januar 2015, hvad enten det sker gennem aktiesalg, fusion eller på anden vis, vil dog kræve enighed mellem parterne.

Som led i forberedelsen af DONG's privatisering vedtog Folketingets partier med undtagelse af Enhedslisten den 17. december 2004 Lov nr. 1427 om ophævelse af lov om Dansk Olie og Naturgas m.v. og anlægslov for naturgasforsyning og ændring af lov om etablering og benyttelse af en rørledning til transport af råolie og kondensat. I en tilføjelse til betænkningen over lovforslaget bemærkede partierne bag aftalen af 7. oktober 2004, at de helt kunne tilslutte sig de i Rammeaftalen anførte bestemmelser, idet partierne blandet andet lagde vægt på, at der i den nye ejerkonstruktion er sikret en flertalspost for staten plus Elsams nuværende ejere i det fusionerede selskab, og at parterne i fusionen er forpligtet til at opretholde dette flertal indtil 2015.

Med Rammeaftalen af 10. december 2004, DONG A/S's aftaler med aktionærer i Elsam A/S og Energi E2 A/S, samt aftalen med Vattenfall AB, er der udsigt til en ny opdeling af ejerskabet til den danske elproduktionssektor. Der lægges således op til dannelse af på den ene side et stort integreret dansk energiselskab med et bredt forretningsområde, som omfatter produktion af olie, gas og el, transport af energi og salg af energiprodukter både i Danmark og i udlandet og på den anden side en landsdækkende elproduktionsvirksomhed ejet af Vattenfall AB. Der udestår dog fortsat en

række forhold inden aftalerne kan implementeres, herunder konkurrencemyndighedernes godkendelse.

Forsyningspligtig virksomhed

Som en følge af at samtlige elforbrugere fik mulighed for frit at vælge elleverandør, blev reglerne i elforsyningsloven om de forsyningspligtige virksomheder forenklet med lovændringen i juni 2004, som trådte i kraft den 1. januar 2005.

Energitilsynet, der kontrollerer priserne, har i henhold til de nye regler i visse tilfælde givet forsyningspligtige virksomheder pålæg om ændring af priserne. Sektoren har på denne baggrund indgivet klage til Energiklagenævnet over Energitilsynets prisgodkendelsesprocedure.

Tre virksomheder erklærede skriftligt over for Energitilsynet, at de ikke agtede at efterkomme Energitilsynets pålæg på trods af, at loven anfører, at klager over Energitilsynets afgørelser ikke har opsættende virkning. Senere har virksomhederne dog nedsat deres priser i henhold til Energitilsynets afgørelser. Energitilsynet har påpeget overfor økonomi- og erhvervsministeren, at Energitilsynet ikke har muligheder for at håndhæve påbudet på en effektiv måde. Økonomi- og erhvervsministeren har i februar 2005 svaret Energitilsynet, at han finder det vigtigt, at Energitilsynet har tilstrækkelige sanktionsmuligheder over for virksomhederne, hvorfor han agter at udarbejde et forslag til ændring af elforsyningsloven, således at ovennævnte påbud om ændring af priser vil kunne håndhæves ved brug af administrative tvangsbøder. Forslaget vil blive stillet i forbindelse med forslag til ændringer af el- og naturgasforsyningslovene, som forventes fremsat i 2. halvår 2005

Energitilsynet har tidligere udtrykt ønske om en generel udvidelse af muligheden for anvendelse af sanktioner i energiforsyningslovene. Økonomi- og erhvervsministeren har tilkendegivet, at det er vigtigt, at Energitilsynet har tilstrækkelige sanktionsmuligheder over for virksomhederne. Mulighederne for brugen af administrative tvangsbøder vil blive undersøgt nærmere i samarbejde med Energitilsynets sekretariat og Justitsministeriet.

Samfakturering

I forbindelse med udmøntningen af den energipolitiske aftale af 29. marts 2004 blev muligheden for at fastsætte regler om samfakturering indført i el- og naturgasforsyningsloven. Samfakturering vil sige, at leverandøren får mulighed for kun at sende én energiregning til forbrugeren. I bemærkningerne til loven blev det anført, at bemyndigelsen kun vil blive taget i anvendelse, såfremt det viser sig, at elnetvirksomhederne og gasdistributionsselskaberne er tilbageholdende med på rimelige vilkår at give elhandelsvirksomhederne og naturgasleverandørerne adgang til at sende én samlet faktura for den fulde leverance, inkl. tariffer, afgifter m.v. til forbrugeren.

På den baggrund har brancheforeningen Dansk Energi arbejdet for en brancheløsning for samfakturering på elside. Deres forslag til brancheløsning er marts 2005 sendt ud til netvirksomhederne og handelsvirksomhederne. På naturgassiden har det ikke været muligt at blive enige om en brancheløsning. Energistyrelsen er på den baggrund gået i gang med at udarbejde en bekendtgørelse for samfakturering på naturgassiden. Bekendtgørelsen forventes udstedt inden 1. juli 2005.

Netvirksomhedernes udlevering af måledata

De systemansvarlige virksomheder har inden for de lovgivningsmæssige rammer udarbejdet regler for, hvordan netvirksomhederne skal måle og videreformidle forbrugsdata til aktørerne i markedet.

De private elhandelsselskaber, der har indgået aftaler med kunder om elleverancer, er afhængige af korrekte forbrugsdata, som netvirksomhederne er de eneste, der kan levere. I den forbindelse er der opbygget forskellige IT-systemer til at håndtere de mange data, som skal udveksles mellem netselskaber, systemansvaret, elhandlere, producenter samt forsyningspligtige selskaber.

Det har vist sig, at ikke alle netvirksomheder har formået at få deres IT-systemer til at leve op til kravene om at kunne levere de nødvendige måledata til tiden. Dermed risikerer elhandlere ikke at kunne udskrive regninger, og tilskyndelsen for nye elhandlere til at indtræde på elmarkedet reduceres.

Dansk Landbrugs Elforsyning har i december 2003 rejst sagen over for Energitilsynet. Energitilsynet ser med alvor på den fortsatte manglende eller ukorrekte måledatafremsendelse fra en række netselskaber. Energitilsynets sekretariat arbejder med at løse problemerne med videregivelse af måledata. Energitilsynet har på den baggrund anmodet et konsulentfirma om at gennemanalysere problematikken og komme med forslag til en afhjælpning heraf. Konsulentfirmaets endelige rapport forelå primo juni måned.

Konsulentundersøgelsen blev behandlet på det seneste tilsynsmøde den 30. maj 2005. Tilsynet vedtog her en række kortsigtede og langsigtede tiltag, der skal løse problemet. I samarbejde med brancheorganisationen Dansk Energi skal der skabes øget ledelsesfokus på problemet, medarbejderne skal efteruddannes og IT-systemerne skal fejlrettes. Tilsynet efterlyser endvidere bedre sanktionsmuligheder, så de kan pålægge selskaberne og deres ledelse bøder, hvis resultaterne udebliver, og de ikke lever op til deres ansvar. Udvidede sanktionsmuligheder kræver lovændring. Energistyrelsen undersøger i samarbejde med Justitsministeriet mulighederne herfor.

ELFOR, brancheforening for landets elnetselskaber, har endvidere sammensat et udrykningshold, som med kort varsel skal rykke ud og bistå de elnetselskaber, der har problemer. Udrykningsholdet består af IT-eksperter og fagkonsulenter. Elnetselskaberne indfører samtidig en minutiøs overvågning af IT-systemerne og procedurerne i elnetselskaberne for at få det bedst mulige grundlag for at vurdere, hvornår udrykningsholdet skal af sted.

Status for markedsudviklingen for el og gas

Gasproduktion, -forbrug og -eksport i Danmark i 2004

Der blev i 2004 produceret ca. 8,3 mia. m³ naturgas fra felterne i Nordsøen med henblik på salg.

Naturgasforbruget i Danmark har de seneste år ligget nogenlunde konstant på ca. 4,2 mia. m³ pr. år, og der forventes ikke væsentlige ændringer i naturgasforbruget i de nærmeste år. Det er vurderingen, at en øget anvendelse af naturgas i Danmark i givet fald vil ske ved øget anvendelse af naturgas til elproduktion.

Eksporten af naturgas er steget det sidste år, og i 2004 svarede eksporten af naturgas stort set til det danske naturgasforbrug. Ibrugtagningen af gasrørledningen fra Tyra-feltet til den hollandske NOGAT-ledning i juli sidste år, har gjort det muligt at afsætte naturgas på det hollandske marked.

Elproduktion, -forbrug og -eksport i Danmark i 2004

Der blev i 2004 netto produceret 38.374 GWh i Danmark, hvilket er 12,3 procent mindre end i 2003. Faldet skyldes primært mindre eksport af el til Sverige og Norge og lavere markedspriser for el i 2004 sammenlignet med 2003.

I 2004 var den indenlandske elforsyning på 35.502 GWh i Danmark. Det er 0,8 procent mere end i 2003. Oplysninger fra elforbrugspanelerne tyder på, at der har været stigninger inden for alle forbrugsområder, dog stærkest for industri og handel/service.

Nettoeksporten af el i 2004 var på 2.872 GWh, hvilket er væsentligt mindre end i 2003, hvor nettoeksporten af el var på 8.544 GWh. En væsentlig årsag til den mindre eksport er øgede reserver i de svenske og norske vandmagasiner, som igen har betydet mindre norsk og svensk import af el fra Danmark.

Status for kraftværksudbygningen

Der er sket en række mindre ændringer i den installerede centrale kraftværkskapacitet i Danmark. I december 2004 godkendte Energistyrelsen en ombygning af Amagerværkets blok 1 til delvis fyring med biomasse. Blokken på 71 MW elkapacitet skal bidrage til forsyning med fjernvarme til det københavnske dampnet. Blokkens miljøgodkendelse udløb i 2004. I sammenhæng hermed godkendte Energistyrelsen den 1. december 2004 skrotning af ca. 70 MW elkapacitet på H.C. Ørstedsværket og Svanemølleværket. I maj 2004 godkendte Energistyrelsen fortsat drift på Stignæsværkets blok 1 (143 MW) ud over 2003, hvor driftstilladelsen udløb. Der er ikke herudover planlagte eller godkendte ændringer af kraftværkskapaciteten i Danmark.

Status over implementeringen af det indre marked for el og gas i EU

EU-Kommissionen har den 12. januar 2005 offentliggjort den fjerde årlige statusrapport over fremdriften i implementeringen af det indre marked for el og gas. Det konstateres i rapporten, at mange medlemslande stadig har en del arbejde at udføre, før de nye direktiver er fuldt implementeret. I forlængelse heraf har EU-Kommissionen den 15. marts 2005 sendt en begrundet udtalelse, som er skridtet før en åbningsskrivelse, til ti lande for ikke i deres nationale lovgivning at have fyldestgørende implementeret enten det ene eller begge af el- og gas direktiverne.

EU-Kommissionens fjerde årlige statusrapport peger desuden på, at et væsentligt element i udviklingen af det indre marked for el og gas er en succesfuld integration af de nationale markeder. I mange tilfælde er der ifølge EU-Kommissionen en utilstrækkelig infrastruktur mellem medlemslandene, og samhandlen bliver stadig ikke håndteret på en fuldt tilfredsstillende måde. Der er ifølge EU-Kommissionen et stykke vej mod målsætningen om, at transmissionskapaciteten til nabolandene skal udgøre 10 % af et lands samlede produktionskapacitet.

Danmark bedømmes generelt positivt i rapporten. Særligt på elområdet fremhæves udviklingen i de nordiske lande med et velfungerende marked for el. Danmark er således ikke blandt de ti lande, der har modtaget en begrundet udtalelse fra EU-Kommissionen. Ifølge rapporten er Danmark sammen med de øvrige nordiske lande og Storbritannien i front med liberaliseringen på elområdet. Det fremhæves blandt andet i rapporten, at i kraft af et passende antal markedsaktører og etableringen af den nordiske elbørs Nordpool er der opbygget et effektivt konkurrencemarked i norden for handel med el med generelt lavere elpriser til følge.

De nordiske energiministre anmodede på det sidste nordiske ministermøde de nordiske systemansvarliges samarbejdsorganisation NORDEL om at komme med en redegørelse om, hvordan integrationen kan øges yderligere i det nordiske elmarked. På denne baggrund har NORDEL udarbejdet redegørelsen ”Enhancing Efficient Functioning of the Nordic Electricity Market”. Væsentlige spørgsmål er en større koordination af transmissionsinvesteringerne og mulighederne for mere ensartede principper for håndtering af flaskehalse i transmissionsnettet samt varetagelse af forsyningssikkerheden. Redegørelsen vil blive diskuteret på næste nordiske ministermøde i august 2005.

På gasområdet har Gastra i samarbejde med distributionsselskaberne udviklet et operativt system, som har gjort det muligt for alle naturgaskunder pr. 1. januar 2004 at foretage leverandørskift en gang hver måned med en måneds varsel. Systemet danner grundlag for udviklingen af et effektivt konkurrencemarked, men antallet af leverandørskift har dog indtil videre primært fundet sted blandt de større kunder. Dette skal dog formentlig søges i, at der er relativt få aktører på det danske marked, og at især de mindre gasforbrugere kun har begrænsede økonomiske incitamenter til at foretage leverandørskift. DONG A/S har fortsat en betydelig rolle på markedet og skønnes at have en markedsandel på 70-80 %. Den 1. januar 2004 var der registreret 10 selskaber som naturgasleverandører på det danske marked.

Opfølgning på EU’s el- og gasdirektiver

De væsentligste elementer i ændringerne af el- og gasdirektiverne såsom fuld markedsåbning og krav om selskabsmæssig adskillelse var allerede gennemført i dansk lovgivning, hvorfor gennemførelsen af de nye direktiver rettede sig mod at gennemføre elementer vedrørende eksempelvis forbrugerbeskyttelse og overvågningsprogrammer for transmissions- og distributionsselskaber.

Forbrugerbeskyttelse

Med ændringen af elforsyningsloven og gasforsyningsloven i lov nr. 494 af 9. juni 2004 er der skabt hjemmel til at implementere el- og gasdirektivernes bestemmelser om forbrugerbeskyttelse for el- og gasforbrugere.

Med grundlag heri er der i maj 2005 udstedt to bekendtgørelser, en på elområdet og en på gasområdet, som gennemfører direktivernes krav. Det drejer sig om bestemmelser vedrørende kunders ret til en kontrakt samt andre bestemmelser, som er nødvendige for gennemførelsen af direktivet. Der er eksempelvis fastsat krav om de oplysninger om priser og leveringsvilkår, som selskaberne i medfør af direktivet skal give kunderne.

Sikring af gennemsigtighed om priser og vilkår

Ved samme lovændring, som nævnt ovenfor, blev også bestemmelser om sikring af gennemsigtighed implementeret i el- og naturgasforsyningslovene.

Med grundlag heri forventer Energitilsynet i tredje kvartal 2005 at udstede to bekendtgørelser, en på elområdet og en på naturgasområdet, som gennemfører direktivernes krav. Bekendtgørelserne vil indeholde bestemmelser om, hvordan oplysninger om priser og vilkår offentliggøres overfor kunderne, så det sikres, at kunderne modtager gennemsigtige oplysninger om gældende priser og tariffer, og om standardvilkår og betingelser for adgang til og brug af el- og naturgasleverancer. Formålet er at give forbrugerne mulighed for at gennemskue priser og vilkår fra forskellige leverandører, således at forbrugeren reelt får mulighed for frit at vælge leverandør.

Bekendtgørelserne vil blandt andet fastsætte krav om, at elforsyningsvirksomhederne og naturgasforsyningsselskaberne som minimum skal offentliggøre deres priser og vilkår på egne hjemmesider på en tydelig og tilgængelig måde. Det vil blive understreget, at de offentliggjorte oplysninger skal være de gældende priser og standardvilkår. Derudover vil der blive fastsat regler om, at el- og naturgasselskaberne skal indrapportere deres priser til den eller de af Energitilsynet udpegede forbrugerportaler.

Indførelse af overvågningsprogrammer til hindring af diskriminerende og konkurrenceforvridende adfærd

Med ændringen af el- og naturgasforsyningsloven af 9. juni 2004 er der skabt hjemmel til at implementere el- og gasdirektivernes krav om, at distributionsvirksomheder og transmissionsvirksomheder skal opstille overvågningsprogrammer, som beskriver de foranstaltninger, der skal hindre diskriminerende og konkurrenceforvridende adfærd.

Der forventes på baggrund heraf i løbet af 2. kvartal 2005 udstedt to bekendtgørelser, som implementerer direktivernes krav om opstilling af overvågningsprogrammer på el- og gasområdet. Bekendtgørelserne vil blandt andet indeholde regler om, hvilke forhold programmerne skal omfatte, eksempelvis krav om tiltag, som skal sikre, at fortrolige oplysninger ikke videregives fra monopolaktiviteter til kommercielle aktiviteter. Der vil endvidere blive fastsat regler om kontrollen med overholdelsen af overvågningsprogrammerne. Det er Energitilsynet, som skal føre tilsyn med, at programmerne er i overensstemmelse med bekendtgørelsen, og at den forudsatte kontrol gennemføres.

Revidering af bekendtgørelser om sideordnede aktiviteter

Aktiviteter, som ligger udenfor de kollektive elforsyningsvirksomheders og bevillingspligtige naturgasselskabers bevillinger, skal i dag som udgangspunkt udøves i selvstændige selskaber.

Elproduktion eller anden tilknyttet virksomhed, hvis samlede indtægter udgør mindre end 5 % af omsætningen i den kollektive elforsyningsvirksomhed, er dog undtaget fra kravet om selskabsmæssig adskillelse. Der gælder ligeledes en 5 % grænse for bevillingspligtige naturgasselskaber.

På baggrund af de seneste ændringer i EU's el- og gasdirektiver vurderes der at være behov for en revidering af bekendtgørelserne om 5 % grænsen. I den forbindelse vurderes det hensigtsmæssigt, at der etableres et nyt hjemmelsgrundlag for supplerende kriterier til bekendtgørelserne i el- og gasforsyningslovene i tilknytning til bestemmelserne om selskabsmæssig adskillelse. Der vil derfor blive udarbejdet forslag hertil i forbindelse med andre ændringer af el- og naturgasforsyningslovene, som forventes fremsat i andet halvår af 2005.

På baggrund heraf vil der blive tale om en udskydelse af udstedelse af bekendtgørelserne i forhold til den tidsplan for udarbejdelse af en række bekendtgørelser, som økonomi- og erhvervsministeren fremsendte til orientering til Det Energitilsynets Udvalg den 12. januar 2005.

Forsyningssikkerhed og civilt beredskab

En pålidelig og driftssikker energiforsyning er af vital betydning for et moderne og velfungerende samfund som det danske. Udbygning og vedligeholdelse af energiinfrastrukturen må derfor nødvendigvis ske under hensyntagen til varetagelsen af landets forsyningssikkerhed. Tilstrækkelig

transportkapacitet baseret på et driftssikkert el- og gasnet og et velfungerende systemansvar er midlerne til at sikre forsyningssikkerheden. Energinet.dk vil fremover have det overordnede ansvar for forsyningssikkerheden på el- og naturgasområdet.

Handlingsplan for infrastruktur frem mod 2010

Efter den politiske aftale skulle økonomi- og erhvervsministeren fremlægge et oplæg til energistrategi inklusiv infrastrukturhandlingsplan senest 1. marts 2005. Transport- og energiministeren har meddelt ordførerne for partierne bag 29. marts aftalen, at regeringens arbejde med handlingsplanen som følge af valget er blevet forsinket, og at han som ny minister efter ressortomlægningen af energiområdet gerne vil have lejlighed til at sætte sig ind i udfordringerne på energiområdet, inden handlingsplanen fremlægges. Der stiles mod, at lægge handlingsplanen frem, så der er lejlighed til at drøfte den inden sommerferien.

Netudbygning og kabellægning

Økonomi- og erhvervsministeren besluttede i juni 2004, at der som hovedregel vil blive meddelt tilladelse til ansøgninger om kabellægninger af eksisterende 132/150 kV-luftledninger, såfremt de eksisterende luftledninger forløber i eller i nærheden af boligområder samt i særlige naturområder og i øvrige byområder. Efterfølgende er der blevet givet tilladelse til kabellægning og sanering af 26 km eksisterende 132/150 kV-luftledning. Det største af disse projekter skal sikre hovedstadsområdets forsyningssikkerhed, og samtidig gøre det muligt at nedtage 132 kV-luftledninger langs Helsingørmotorvejen, og erstatte det med et 17 km langt 132 kV-kabel samme sted.

Ved udgangen af 2004 var der kabellagt omkring 87 % af det danske lavspændingsnet. Kabellægningen var dermed væsentligt mere fremskredet ved stormen i januar 2005, end den var ved orkanen i december 1999, hvor kun ca. 77 % af det danske lavspændingsnet var kabellagt. Hvis el-selskaberne fortsætter kabellægningen i samme takt som hidtil, forventes det samlede lavspændingsnet at være kabellagt om cirka 6-7 år. Dette er en stor teknisk opgave, som samlet vil kræve en milliard investering.

Civilt beredskab på energiområdet

På energiområdet skal det civile beredskab sikre videreførelse af de væsentligste dele af samfundets energiforsyning i tilfælde af krisesituationer.

Energiområdet indgik i Den Nationale Sårbarhedsudredning, offentliggjort primo 2004. To af delrapporterne omhandler direkte energiforhold. Det drejer sig om rapport om el-, naturgas- og teleforsyning samt IT-forhold og rapport om olieforsyning. Sårbarhedsudredningen og dens anbefalinger udgør en væsentlig del af grundlaget for det videre beredskabsarbejde på energiområdet. Som opfølgning herpå er der i 2004 udarbejdet to bekendtgørelser om beredskab for henholdsvis el- og naturgassektoren. De to bekendtgørelser trådte i kraft den 1. februar 2005. De to bekendtgørelser indeholder primært bestemmelser om beredskabsplanlægning, men også andre forhold, for eksempel om operative forhold, forsyningsafbrydelser, træning, afholdelse af øvelser og rapportering og tilsynet med virksomhedernes beredskabsarbejde, indgår i bekendtgørelserne.

Som led i den tværgående koordinering af forskellige samfundssektors beredskab har Beredskabsstyrelsen i efteråret 2004 etableret en række faglige koordinationsfora, herunder Det faglige koordinationsforum for energi, IT og tele, hvori Energistyrelsen deltager.

De fem nordiske landes energimyndigheder indgik i efteråret 2004 en aftale om nordisk samarbejde om elsektorens beredskab. Aftalen omfatter Nordisk myndighedsgrupp för Kraftförsörjningsberedskap, og i tilslutning hertil Nordiskt elberedskaps- och säkerhetsforum, som udover myndighederne omfatter andre relevante parter i de nordiske elsektorer.

Den væsentligste opgave i 2005 er implementeringen af de ovenfor nævnte to bekendtgørelser, hvilket forestås af Energistyrelsen og Energinet.dk. Implementeringen koordineres med de beredskabsmæssige tiltag, som er igangsat af de centrale beredskabsmyndigheder, og de initiativer, som er indledt i EU-regi. Endvidere vil Energistyrelsen foretage en vurdering i løbet af 2005 af behovet for tilsvarende beredskabsarbejde for de øvrige energisektorer.

Nye naturgastransmissionsledninger

BGI Konsortiet, som består af Energi E2 A/S, Sydkraft AB og VNG-Verbundnetz Gas Aktieengesellschaft og en række associerede selskaber, har ansøgt myndighederne i Danmark, Sverige og Tyskland om tilladelse til at anlægge og drive en naturgastransmissionsledning fra Tyskland til Danmark og Sverige. Ledningen planlægges anlagt fra den tyske østersøkyst ved Rostock op gennem Østersøen med en afgrening til Sjælland og Skåne. På dansk område forudsættes ledningen ilandført ved Avedøre med henblik på forsyning af Avedøreværket og opkobling på det danske naturgastransmissionsnet. Etablering af ny infrastruktur tværs over Østersøen vil være med til at øge konkurrencen på det danske naturgasmarked, og give bedre adgang til russiske naturgasreserver. For Sverige vil etablering af forsyning fra Tyskland betyde en væsentlig forbedring af forsynings sikkerheden, fordi Sverige i dag er helt beroende på forsyning fra ledningen fra Danmark gennem Øresund, hvortil kommer, at Sverige ikke har egne naturgaslagerfaciliteter. BGI Konsortiet har ikke truffet investeringsbeslutning om projektet.

Miljøvenlig elproduktion m.m.

Regeringen indgik den 29. marts 2004 aftale med folketingets partier med undtagelse af Dansk Folkeparti og Enhedslisten om vindenergi og decentral kraftvarme mv. Aftalen danner grundlag for en udbygning af havvindmøllekapaciteten på 400 MW, udbygning af landvindmøllekapaciteten ved en skrotningsordning for landvindmøller, afskaffelse af aftagepligten for vindkraftproduktion og forenkling af afregningspriserne til gavn for vindkraftproducenterne. Herudover danner aftalen grundlag for en markedsovergang for miljøvenlig elektricitet, som sikrer en samfundsøkonomisk bedre udnyttelse af miljøvenlige elproduktionsteknologier og grundlag for fastlæggelse af afregningsregler for biogas. Med henblik på gennemførelse af den energipolitiske aftale m.v. vedtog Folketinget lov nr. 495 af 9. juni 2004 om ændring af el-, naturgas- og varmforsyningsloven, som er trådt i kraft 1. januar 2005. Endvidere er der den 1. januar 2005 gennemført nærmere regler om pristillæg m.v. ved bekendtgørelser om vindmøller, andre vedvarende energikilder, decentral kraftvarme, nettoafregning og kontrol og tilsyn med udbetaling af pristillæg.

Støtteordningerne, som har hjemmel i elforsyningsloven, var oprindeligt godkendt som lovlig statsstøtte efter EF's miljørammebestemmelser. Europa-Kommissionen afgjorde i 2004, at de danske ordninger ikke udgjorde statsstøtte i EU-traktatens forstand på grund af EF-domstolens afgørelse i "Preussen Elektra" sagen. I denne dom vurderede domstolen, at en lignede støtteordning i Tyskland ikke var omfattet af statsstøttereglerne, fordi det var en privatejet virksomhed der udbetalte støtte, hvorfor støtten ikke involverede statsmidler. Dette princip har Europa-Kommissionen anerkendt også finder anvendelse i Danmark, fordi Eltra var privat.

Etableringen af Energinet.dk, betyder en statslig overtagelse af Eltra og Elkraft. Det er dog, som det fremgår af de EU-retlige bemærkninger til Lovforslag nr. L 82 om Energinet Danmark, regeringens vurdering, at den ejermæssige ændring, hvor Energinet.dk fremover varetager de samme opgaver i relation til udbetaling af pristillæg som Eltra og Elkraft hidtil har udført, ikke medfører en ændring af støttens grundlæggende karakter. Uanset at regeringen lægger til grund, at der fortsat ikke er tale om statsstøtte, er støtteordningerne blevet notificeret i overensstemmelse med EF-rammebestemmelserne for statsstøtte til miljøbeskyttelse. Kommissionens afgørelse foreligger endnu ikke.

Afskaffelse af aftagepligten for miljøvenlig elektricitet og forenkling af afregningsreglerne

Med ændringen af elforsyningsloven, som trådte i kraft den 1. januar 2005, er al miljøvenlig elektricitet, det vil sige elektricitet fra vindmøller og andre vedvarende energi (VE) anlæg, decentral kraftvarme m.v., nu overgået til at blive solgt på markedsvilkår. Den hidtidige støtte til den miljøvenlige elektricitet, hvor forbrugerne var forpligtet til at aftage elektriciteten til en fast afregningspris, er samtidig omlagt til en finansiel støtte i form af pristillæg, som bliver lagt til elmarkedsprisen.

For at sikre samfundsøkonomisk rentable nyinvesteringer i miljøvenlig elproduktion og sikre, at allerede afholdte investeringer i miljøvenlige elproduktionsanlæg fortsat kan nyttiggøres, er der blevet gennemført en ændring af støtten til miljøvenlig elektricitet. Omlægningen indebærer for det første, at elektriciteten fra ældre vindmøller, som endnu er omfattet af de hidtidige overgangsordninger, overgår til markedsvilkår. Den hidtidige støtte bliver opretholdt i form af pristillæg til markedsprisen, og den systemansvarlige virksomhed skal sørge for salget af elektriciteten. Tilsvarende gælder for andre allerede bestående VE-anlæg.

Den fremtidige støtte til nye anlæg med andre vedvarende energikilder er omlagt, så at der gives særlige pristillæg til teknologier med væsentlige udviklingsperspektiver (biogasanlæg, solceller, bølgekraft, bioforgasning m.v.)

Den fremtidige støtte til elektricitet fra decentral kraftvarme på naturgas og affald baseres på, at det tidligere støtteniveau før omlægningen bliver opretholdt, dog sådan at støtten reguleres i forhold til den fremtidige udvikling i elmarkedsprisen. Denne ordning gælder for større anlæg. Mindre anlæg får fortsat en støtte beregnet på samme måde som den hidtidige afregningspris (treledstariffen), og den systemansvarlige virksomhed skal fortsat varetage salg og balancering af denne elproduktion.

Skrotningsordningen for gamle vindmøller

Som en del af den energipolitiske aftale af 29. marts 2004 blev der indført en skrotningsordning for gamle vindmøller. Med ordningen ydes et ekstra pristillæg til nye landbaserede vindmøller forudsat, at ejeren har et skrotningsbevis for en vindmølle med en installeret effekt på 450 kW eller derunder. Ordningen er iværksat og pristillægget ydes til fabriksnye vindmøller nettilsluttet i perioden 1. januar 2005 til 31. december 2009. Der sigtes mod en samlet ny kapacitet på op til 350 MW til erstatning for 175 MW.

Med henblik på at sikre, at der udpeges nok områder til de nye møller, har Skov- og Naturstyrelsen og Energistyrelsen haft en løbende dialog med regionplanmyndighederne om planlægningen for områder til erstatningsmøller. Der er foreløbig angivet mulige placeringer svarende til i alt 350 MW, men der er fortsat dialog med regionplanmyndighederne herom. Løbende sker der en revur-

dering af de nuværende placeringer, dels fordi ikke alle områder er lige egnede til opførelse af nye vindmøller, og dels fordi der forventes udpeget yderligere områder, især på steder der er kendetegnet af gode vindforhold. I den forbindelse har transport og energiministeren og miljøministeren den 26. april 2005 skrevet til regionplanmyndighederne og kommunerne for at understrege vigtigheden af, at der stadig arbejdes på at finde nye pladser til de kommende vindmøller. Der er imidlertid allerede nu tilstrækkelig rummelighed i de gældende regionplaner til, at ordningen kan komme i gang på en fornuftig måde.

Udbud af havvindmøller

Med den energipolitiske aftale af 29. marts 2004, blev parterne enige om at sikre grundlaget for opførelse af to havvindmølleparker på hver 200 MW.

Der er iværksat udbud af henholdsvis en havvindmøllepark ved Horns Rev, og en ved Rødsand, på de arealer, hvor der allerede i dag er opført storskala parker.

Udbuddene afholdes som udbud efter forhandling. Forventningen er, at der inden sommerferien er et beslutningsgrundlag klar for Havvindmølleudbudet for Horns Rev. For så vidt angår Rødsand, har fire ansøgere tilkendegivet interesse for projektet, og en vurdering af ansøgernes tekniske og finansielle kapacitet er på den baggrund påbegyndt. Energistyrelsen forventer snart at kunne træffe afgørelse om, hvem der skal indbydes til at indgive tilbud på opgaven.

Omfanget af støtte til miljøvenlig elproduktion

For at nedbringe miljøbelastningen fra elproduktionen bliver der ydet støtte i form af pristillæg til miljøvenlig elektricitet fra vindmøller og andre VE-anlæg (halm, træflis, biogas, solenergi, vandkraft m.v.) og decentral kraftvarme.

De seneste endelige opgørelser er for 2003, og de viser at VE-andelen af det danske elforbrug udgjorde cirka 21 % af elforbruget i 2003, hvoraf vindmøller tegner sig for cirka 16 %. Andelen fra decentral kraftvarme på naturgas og affald udgjorde i 2003 cirka 25 %.

Støtten til miljøvenlig elektricitet er fastsat i elforsyningsloven og betales forholdsvist af elforbrugerne over elregningen som en offentlig forpligtelse (PSO).

De samlede omkostninger til pristillæg til VE-elektricitet i 2003, der blev opkrævet som PSO, udgjorde ca. 2,3 mia. kr., mens den tilsvarende støtte til decentral kraftvarme på naturgas og affald udgjorde ca. 0,8 mia. kr. Samlet set vil PSO omkostningerne til pristillæg falde i de kommende år, da der er indbygget tidsbegrænsninger og aftagende støtteniveau i forhold til de tidligere gældende regler.

Status på udmøntningen af CO₂ kvoteloven

Cirka 245 producenter af el og kraftvarme er fra årsskiftet 2005 omfattet af lov nr. 493 om CO₂-kvoter af 9. juni 2004. Loven gennemfører EU's direktiv om handel med kvoter for drivhusgasser.

Produktionsenhederne har af Energistyrelsen fået den nødvendige tilladelse for at kunne udlede CO₂ under kvoteordningen, og de har fået godkendt en plan for at overvåge udledningen af CO₂. Fremover skal producenterne årligt overvåge CO₂-udledningen, og denne overvågning skal være verificeret af en af ministeren godkendt verifikator, hvorefter overvågningen indberettes til Ener-

gistryrelsen. Indberetningen sker af hensyn til kvoteopgørelsen, som årligt foretages af Kvoteregisteret. Mangel på kvoter vil dels føre til opkrævning af en afgift, dels til krav om året efter at skaffe de manglende kvoter. De administrative krav følger af EU's direktiv og er udmøntet i dansk lovgivning.

Folketinget har i slutningen af maj 2005 vedtaget en ændring af kvoteloven, der giver kvotevirksomhederne mulighed for at benytte projektkreditter i kvoteordningen. Det vil sige kreditter opnået ved at investere i CO₂-reducerende projekter i udviklingslande (CDM-projekter) og i andre industrialiserede lande (JI-projekter). Lovændringen gennemfører EU's direktiv om at anvende projektmekanismerne i kvoteordningen. Mekanismerne vil skabe større fleksibilitet under kvoteordningen og øge omkostningseffektiviteten.

Kvoteordningen er et væsentligt bidrag til at indfri Danmarks- og EU's internationale forpligtelser under Kyoto Protokollen. Den første periode 2005-07 er en forsøgsperiode, og i 2006 vil rammerne for anden periode 2008-12 blive fastlagt i lov.

Opfølgning på biomasse handlingsplaner

De danske elproducenter Elsam Kraft A/S og Energi E2 A/S er efter elforsyningsloven i deres bevillinger pålagt at etablere kapacitet til anvendelse af halm og flis til el- og varmeproduktionen. Elforbrugerne yder et tilskud til afbrændingen, hvis størrelse er fastsat i elforsyningsloven.

Baggrunden for disse pålæg er biomasseaftalen fra 1993, hvorefter der skal anvendes 1,4 mio. tons biomasse til el- og varmeproduktion på kraftværkerne. Ifølge revisionen af biomasseaftalen fra 1997 skal der anvendes mindst 1 mio. tons halm og 0,2 mio. tons træ. Den resterende mængde på 0,2 mio. tons biomasse kan fordeles på halm eller træ efter elværkernes eget skøn.

Energi E2 A/S har per 1. januar 2005 opfyldt dette pålæg, idet den forudsatte kapacitet til afbrænding af biomasse nu er opført. Den faktiske afbrænding af især halm er dog på grund af indkørsproblemer mindre end forudsat. Elsam Kraft A/S har ikke som pålagt i bevillingen inden 1. januar 2005 opført kapacitet til afbrænding af yderligere 150.000 tons halm. Energistyrelsen har flere gange gjort Elsam Kraft A/S opmærksom på, at virksomheden har pligt til at opføre kapaciteten, også selvom dette ikke måtte være forretningsmæssigt fordelagtigt for Elsam Kraft A/S. Energistyrelsen er i tæt dialog med Elsam Kraft A/S om deres manglende opfyldelse af pålægget om udbygning med biomasse. I sidste ende kan en bevillingsovertrædelse føre til bødestraf idømt ved domstolene.

Øvrige forhold

Privat ankenævn på energiforsyningsområdet

Som led i regeringens forbrugerklagerreform blev der sat fokus på forbrugernes klagemuligheder. Med reformen er der lagt op til, at de erhvervsdrivende skal påtage sig et større medansvar for et velfungerende marked, herunder for en effektiv behandling af klager på eget område.

Repræsentanter for energibranchen (Dansk Energi, DONG A/S, Hovedstadens Naturgasselskab/Naturgas Midtnord, Naturgas Fyn og Dansk Fjernvarmeforening) besluttede sammen med Forbrugerrådet at oprette Ankenævnet på Energiområdet. Det blev samtidigt besluttet, at det private ankenævns sekretariatsbetjening skulle varetages af det sekretariat, der betjener Energitilsynet.

Minister for familie- og forbrugeranliggender etablerede med virkning fra den 1. november 2004 Ankenævnet på Energiområdet. Det har fra denne dato været muligt for forbrugerne at få behandlet civile klager vedrørende køb og levering af el, gas og varme.

Elselskabernes bredbåndsaktiviteter

En række elselskaber har engageret sig i kommercielle bredbåndsaktiviteter eller planlægger at gøre dette, for eksempel ved at investere i bredbåndsnet og efterfølgende salg af datatransmissionskapacitet.

Elselskaberne skal i forbindelse med kommercielle aktiviteter herunder bredbåndsaktiviteter overholde en række krav efter elforsyningsloven og anden lovgivning. De skal således foretage en skattemæssig adskillelse mellem de kommercielle aktiviteter og de bevillingspligtige aktiviteter, og der må ikke ske krydssubsidiering mellem de bevillingspligtige aktiviteter og de kommercielle aktiviteter.

Konkurrencestyrelsen er i samarbejde med Energitilsynet ved at foretage en undersøgelse af netselskabernes etablering og brug af optisk fibernetværk. Undersøgelsen skal anvendes til belysning af om netselskabernes fiberaktiviteter sker på et kommercielt grundlag, og om de opfylder kravene i elforsyningsloven.

For de kommunalt ejede elforsyningsvirksomheder gælder visse begrænsninger for, hvilke kommercielle og dermed risikobetonede investeringer, der kan foretages. Det forventes, at der i sommeren 2005 vil blive udstedt en bekendtgørelse om kommuners deltagelse i tilknyttet virksomhed til elvirksomhed. Der vil i bekendtgørelsen blandt andet ske en afgrænsning af, i hvilket omfang kommuner gennem deres elforsyningsvirksomheder kan være involveret i bredbåndsaktiviteter. Bekendtgørelsen vil i øvrigt have betydning for hvilke nye aktiviteter, der kan påbegyndes inden for rammerne af elforsyningsloven, uden at dette udløser pligt til afståelse i medfør af bestemmelserne i elforsyningsloven vedrørende modregning i kommuners bloktilskud.

Energistyrelsen har ved en udtalelse af 22. marts 2005 vedrørende Energi Viborg A/S's planer om etablering af bredbånd, taget stilling til spørgsmålet om kommuners mulighed for gennem deres elforsyningsvirksomheder at deltage i bredbåndsaktiviteter. Det fremgår af udtalelsen, at det vil kunne anses for en tilknyttet virksomhed at udleje en overskydende kapacitet i et bredbåndskabel, der er nedlagt med et primært elforsyningsmæssigt formål. Ligeledes vil det kunne anses for en tilknyttet aktivitet, at der i forbindelse med nedgravning af elkabler nedlægges bredbåndskabler eller tomrør med henblik på udlejning eller videresalg af disse. Derimod vil det ikke anses for en tilknyttet aktivitet at etablere bredbåndskabelnet uafhængigt af elnettet, hvilket kommunalt ejede elselskaber dermed ikke kan engagere sig i.

Påbegyndelse af nye aktiviteter i kommunale elforsyningsvirksomheder

Ifølge elforsyningslovens § 37 skal der ske modregning i det kommunale bloktilskud, hvis en kommune f.eks. sælger sin elforsyningsvirksomhed. Så længe pengene bliver liggende i den kommunale elforsyningsvirksomhed og f.eks. finansierer elforsyningsaktiviteter eller bruges til at nedsætte elprisen, skal der ikke ske modregning.

Elforsyningslovens § 37, stk. 10 og 11 skal forhindre, at kommuner eller amtskommuner omgår modregning ved at lade pengene blive i den kommunale elforsyningsvirksomhed – eller den koncern, som den indgår i – for derfra at finansiere aktiviteter, som ikke vedrører forsyningsaktivite-

terne. Kommunale elselskaber kan derfor ikke engagere sig i væsentlige nye aktiviteter uden tilladelse fra transport- og energiministeren. Dette gælder dog ikke aktiviteter omfattet af el-, naturgas- eller varmforsyningslovene.

Hvis der igangsættes væsentlige nye aktiviteter uden tilladelse, skal kommunen eller amtskommunen som udgangspunkt afhænde sine ejerandele i de pågældende virksomheder. Hvis der er tale om en koncern, er det ejerandelene i hele koncernen, der skal afstås. Konsekvenserne af en manglende tilladelse kan således være meget omfattende.

Energistyrelsen har primo juni udsendt en vejledning om elforsyningslovens § 37, stk. 10 og 11. Vejledningen retter sig mod kommuner og amtskommuner, som helt eller delvist, direkte eller indirekte har eller har haft ejerandele i virksomheder, der beskæftiger sig med produktion, transport, handel og levering af elektricitet.

Bevillinger

Med elreformen i 1999 blev det besluttet, at alle kollektive elforsyningsvirksomheder skulle have bevilling. Tidligere var der kun bevillingspligt for produktionsvirksomheder over 25 MW og net- og transmissionsvirksomheder over 100 kV. Det blev samtidig fastlagt i loven, at virksomhederne kunne fungere lovligt uden bevilling i en periode, forudsat at de havde ansøgt rettidigt om bevilling. Siden loven trådte i kraft den 1. januar 2000 er der udstedt 184 bevillinger til transmissions-, net- eller forsyningspligtselskaber. Dette betyder, at næsten samtlige selskaber nu har fået bevilling. Per 7. juni 2005 udestår udstedelse af en enkelt bevilling, idet der fortsat mangler afklaring af enkelte forhold fra selskabets side. Fremover vil arbejdet med bevillinger primært bestå i godkendelse af overdragelser af bevillinger i forbindelse med fusioner mv. samt godkendelse af vedtægtsændringer.

Bevillingerne skal blandt andet sikre, at netvirksomhederne opfylder lovens krav om forbrugerrepræsentation. Med ændringen af elforsyningsloven, der trådte i kraft den 1. januar 2005, blev disse krav lempet. I stedet for et krav om bestemmende indflydelse for forbrugerne, gælder nu et krav om, at mindst 2 medlemmer af en netvirksomheds bestyrelse skal være forbrugervalgte. Som følge af lovændringen er bekendtgørelsen om standardvedtægter bortfaldet.

Ved godkendelsen af virksomhedernes vedtægter foretager Energistyrelsen en konkret vurdering af vedtægterne ud fra den enkelte virksomheds forhold. Det påses således blandt andet, at vedtægterne sikrer, at det fornødne antal forbrugerrepræsentanter vælges til bestyrelsen, at enhver tilsluttet forbruger ved valget har lige indflydelse uanset forbrug, samt at forbrugerrepræsentanterne har samme rettigheder og pligter som de øvrige bestyrelsesmedlemmer.